

Viu el Parc!

REpte 3

Parc del Montnegre i el Corredor.
El joc del senglar

Diputació
Barcelona

| Xarxa de Parcs Naturals

REPTE 3

Parc del Montnegre i el Corredor.

El joc del senglar

Informació d'interès

L'ESCOLA D'HORTSAVINYÀ

En Lau i en Blai són dos germans, de 8 i 6 anys que viuen a Hortsavinyà, al bell mig del Montnegre. Tot i que en Lau fa segon i en Blai primer, van a la mateixa classe, doncs a **l'escola d'Hortsavinyà** són tan pocs nens i nenes que les classes són per cicles i no per cursos, o sigui, primer i segon van junts, tercer i quart també, i cinquè i sisè. Tres classes en total, a banda d'infantil.

És una escola petita, que es va crear l'any 2000 amb només 7 alumnes. Actualment en té uns 40. Té un pati sense tanca i molt gran, els boscos del Parc del Montnegre i el Corredor. T'agradaria anar a una escola així? Pensa-hi, què creus que hi guanyaries i què creus que hi perdries?

Informació d'interès

EL PORC SENGLAR

El senglar és un mamífer de mida mitjana molt freqüent en els nostres parcs. Pertany a la família dels suïds, com el porc domèstic. De fet, és una varietat salvatge d'aquest. Tot i que és difícil parlar de subespècies autèntiques de porc senglar, al Parc del Montnegre i el Corredor, i en general a tota Catalunya, trobem la varietat *Sus scrofa castilianus*, més grossa i amb el pelatge més llarg i espès que els individus de la varietat *Sus scrofa baeticus*, que habiten al sud de la península ibèrica, i que són més petits i amb el pèl més curt.

LA BIOLOGIA

El **pelatge dels senglars adults és de color terrós fosc**, amb tonalitats negres o grises. Els senglars joves de menys de quatre o cinc mesos es diuen **garrins o virats** i són de **color rogenc amb línies longitudinals més fosques**. A partir d'aquesta edat, el color del pelatge dels senglars es va fent més vermellós i uniforme i llavors passem a anomenar-los **vermellots o porcells**.

La longitud dels senglars adults acostuma a ser d'uns **115 centímetres de llarg**, amb una **alçada d'uns 80 centímetres** i un pes que pot superar els **100 quilos**. Tenen les extremitats anteriors més curtes que les del darrera, d'aquí que el seu aspecte sigui més aviat geperut, especialment els mascles.

Són animals gregaris, que viuen en **grups matriarcals de fins a 40 individus** formats per una o diverses femelles acompanyades de les seves cries i altres senglars joves. La femella adulta dominant, és l'encarregada de guiar al grup a llocs segurs i amb disponibilitat d'aliment.

Els mascles, en canvi, són animals solitaris, que només s'ajunten amb el grup en època de zel i n'expulsen als mascles joves, evitant així la consanguinitat dins el ramat. Un cop apartats, els mascles joves no s'allunyen del grup i es mantenen al seu recer en petites agrupacions de 2 o 3 individus fins a l'edat adulta, moment en que començaran a moure's en solitari.

Són animals **nocturns i crepusculars** i el sentit que tenen més desenvolupat és l'olfacte i el que menys la visió.

Informació d'interès

LA DIETA I LA REPRODUCCIÓ

Segueixen un a **dieta omnívora**, fonamentalment vegetariana, però **molt adaptable en funció dels aliments que troben disponibles**: llavors, fruits, bulbs, rosegadors com ratolins o talpons, invertebrats com cucs o insectes, i fins i tot carronyes i deixalles. Donat que gran part de l'aliment que ingereixen és sec, un element fonamental de la seva dieta és **l'aigua**, que fan servir per beure i també per a rebolcar-se en el llot i el fang. És per això que els senglars viuen en llocs on abunda aquest element, tan necessari per a la seva vida.

És una **espècie molt prolífica**. Una femella acostuma a tenir **5 o 6 garrins per gestació**. Tot i això, la seva reproducció depèn de l'aliment disponible. En anys amb abundància d'aliments, les femelles joves poden tenir dos períodes de zel (a la tardor i a la primavera) i per tant, es duplica el nombre de cries nascudes. Tot i que la esperança de vida dels senglars pot arribar als 10 o 11 anys de vida, com veurem, la majoria són caçats abans dels 3 anys.

L'HÀBITAT

Els senglars **són animals eminentment forestals** i els podem trobar en indrets amb elevada densitat de vegetació, també habiten en espais de caràcter obert, com en zones agrícoles o periurbanes sempre i quan hi hagi una mínima cobertura vegetal on poder amagar-se, descansar i criar.

Tenen una **gran capacitat d'adaptació i aprenentatge i poden viure en ambients molts diferents**. Per aquest motiu, si abans dels anys 60 del s. XX era una espècie escassa confinada a ambients de muntanya, la població de senglars s'ha multiplicat per 10 en els darrers 20 anys. En el **Parc del Montnegre i el Corredor la densitat estimada a arribat a 11 individus per Km², un dels valors més alts de tota Catalunya** juntament amb el Parc Natural i Reserva de la Biosfera del Montseny, on s'han estimats fins a 16 senglars per Km².

L'excés de senglars fa que, de vegades, surtin dels seus habitats habituals i accedeixin a carreteres i zones habitades, fet que pot comportar danys a persones, vehicles i camps de conreu. **La sobrepoblació també repercuteix negativament en l'entorn natural**, causant danys en espècies animals que crien arran de terra com ara les perdius així com a d'altres espècies vegetals protegides, com les orquídies.

Per tal d'evitar els perjudicis que causa aquesta elevada població de senglars i controlar-ne el nombre, en indrets on es detecten conflictes, es realitzen **batudes de caça organitzades per les colles senglanaires locals**. Aquestes batudes tenen lloc regularment durant el període hàbil de caça (de setembre a març) i puntualment durant la resta de l'any quan els senglars causen danys a l'agricultura.

Informació d'interès

ELS RASTRES

Si no es sent acorralat, perseguit o està ferit, el senglar és un **animal molt espantadís i discret**, no obstant, per allà on passa deixa nombrosos **rastres ben fàcils d'identificar**. De fet, el territori d'un senglar està marcat per corriols que connecten les diferents àrees on desenvolupa les seves activitats principals com dormir, menjar, banyar-se o refugiar-se.

En el bosc, si mirem amb atenció, els rastres més freqüents que podem trobar són les **petjades fondes de les dues peüngles principals davanteres** gravades al fang dels camins i de les vores de les basses.

També és molt habitual trobar **extensions de terreny que els senglars han furgat i remogut** amb el morro en busca d'arrels, bulbs, tubercles, petits invertebrats o qualsevol altre aliment que els serveixi per a complementar la seva dieta.

Altres senyals o rastres que ens indiquen la presència de senglars són:

- > **Rebolcadors:** Petits tolls o bassals amb fang per a refrescar-se i eliminar paràsits.
- > **Rascadors:** arbres que utilitzen els senglars per rascar-se el pelatge, retirar els excessos de fang adherits o alleugerir la picor que els provoquen els paràsits.
- > **Jaços:** Refugis en mig de la malesa del bosc que els senglars utilitzen per amagar-se durant el dia.

Corriol utilitzat per senglars

Petjades de senglar

Terreny furgat per senglars

Rebolcadors

Rascadors

Jaç

REPTE 3

Parc del Montnegre i el Corredor.
El joc del senglar

Informació d'interès

SI US TROBEU UN SENGLAR O VIVIU EN ZONES ON HI HABITEN...

Per tal d'afavorir el control de les poblacions i evitar els danys que un excés de senglars provoca en el medi natural, és important que seguiu les següents recomanacions:

- > No donar-los menjar, ni a ells ni a cap altre animal salvatge, atès que s'alteren les seves pautes de comportament natural i instintiu.
- > Cal assegurar-se de tancar correctament els contenidors d'escombraries després d'abocar-hi la brossa, ja que si els senglars tenen més aliment disponible s'afavoreix un creixement de les seves poblacions.
- > Cal mantenir-se allunyat dels senglars, que podrien reaccionar de forma violenta, especialment si es tracta de grups de femelles amb cries o si es va acompanyat de gossos.
- > Si aneu amb cotxe per carreteres dintre de parc, cal moderar la velocitat i extremar la precaució per tal d'evitar possibles accidents.

Fonts bibliogràfiques:

- > Vila, M. I Guinart, D. 2015. Bones pràctiques de gestió per regular les poblacions de senglar. Jornada tècnica: Afectacions per fauna salvatge als conreus agraris Rajadell, 3 de novembre de 2015.
- > El senglar Impacte i precaucions. Fullet divulgatiu. Diputació de Barcelona. Xarxa de Parcs Naturals. [Disponible en aquest enllaç.](#)
- > Institució Catalana d'Història Natural. [Recuperat en aquest enllaç.](#)
- > Boada, M. i Marlès, Jaume. 2018. La plaga del Collserola. [Recuperat en aquest enllaç.](#)
- > Trobades Salvatges: flora i fauna de les rouredes de la Plana de Vic. 2017. [Recuperat en aquest enllaç.](#)

REpte 3

Parc del Montnegre i el Corredor.
El joc del senglar

L'activitat

EL JOC DEL SENGLAR

En Lau i en Blai, com tu, també estan confinats a casa, i igual que tu, també han hagut d'inventar jocs i activitats per passar l'estona. Heus aquí un dels jocs que han creat: **El joc del senglar (de senglar a senglar i torna a tirar)**. Com l'oca però en la versió del Parc del Montnegre i el Corredor.

Amb aquest joc, en Lau i en Blai, us conviden a descobrir llocs, personatges, activitats i normes del Parc del Montnegre i el Corredor. Trobareu algunes informacions, proves i sorpreses en cadascuna de les caselles. **Vet aquí el repte.**

Juguem al joc del senglar (de senglar a senglar i torna a tirar)

Per jugar a aquest joc només **cal imprimir el taulell, un dau**, i que cada participant busqui **un petit objecte per fer de fitxa**, i igual que el joc de l'oca, es tracta d'anar tirant el dau i anar avançant caselles.

Veuràs però, que hi ha **una casella en blanc**. Aquesta l'hem deixat perquè **la pensis tu**. Amb la informació que tens del Parc del Montnegre i el Corredor o amb la que pots trobar a internet:

<https://parcs.diba.cat/web/montnegre>

Et proposem que **facis un dibuix a la casella i pensis una informació, prova o activitat que s'hi pugui realitzar**. Quan us torneu a trobar amb els companys i les companyes de classe, podeu unir les caselles que heu dissenyat i crear un nou joc del senglar.

Per acabar, dir-te que aquesta primavera els boscos del Montnegre estan plens de colors... així que t'animem a **pintar el taulell del joc** i posis color a aquesta passejada tan especial que t'han preparat en Lau i en Blai.

En les pàgines següents trobaràs el taulell del joc i les normes per jugar.

REPTE 3

Parc del Montnegre i el Corredor.
El joc del senglar

Comparteix la teva feina amb nosaltres

En aquests dies de confinament, difícils per tots i totes, ens fa molta il·lusió rebre notícies teves, per aquest motiu t'agraïrem molt que comparteixis, a les nostres xarxes socials, la teva feina.

Fes alguna fotografia de la teva feina i quan la tinguis, digues al pare o la mare que la pengin a les xarxes socials amb les etiquetes següents:

Instagram: #Viuelparc

Twitter: @viuelparc, #viuelparc

Facebook: @Viuelparc

El programa Viu el parc a l'escola també disposa d'un **blog**: <http://www.blogviuelparcescola.com>

Si ens vols **enviar fotografies** del treball que has fet, o **algun escrit** explicant-nos la teva experiència treballant des de casa o fins i tot algun record d'alguna sortida en un parc natural, ens ho pots enviar a aquest correu electrònic: viuelparc.escoles@diba.cat i nosaltres ho publicarem en el blog.

Per últim, també t'informem que tens a la teva disposició un joc sobre els parcs naturals de la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona: **El joc de la diversitat dels parcs**. Entra en el següent enllaç i juga amb el pare, la mare o els germans: <https://parcs.diba.cat/web/viuelparcescola/el-joc>

REPTE 3

Parc del Montnegre i el Corredor.
El joc del senglar

Les normes del joc

El joc consisteix a tirar el dau i avançar el mateix nombre de caselles que hàgim obtingut en la tirada.

Busca el número de la casella en què has caigut, a la següent llista de regles del joc, a cada casella t'hi espera alguna sorpresa.

Llegeix en veu alta la informació i actua segons t'indiqui. Cada jugador o jugadora tirarà un sol cop seguint un ordre que s'haurà establert a l'inici de la partida. Només es tirarà més d'un cop si ens ho indica la informació de la casella en la qual hem caigut.

Cal arribar a la darrera casella amb una tirada justa del dau. Si et sobren números, tires tantes caselles enrere com números et sobrin. Igual que al joc de l'oca!

LES CASELLES

Casella 1: Benvinguts al Parc del Montnegre i el Corredor. Estàs entrant en un espai protegit, un espai on poder gaudir de la natura en estat pur. Prepara't per gaudir de l'entorn: fes tres respiracions profundes.

Casella 2: De porc senglar a porc senglar i torna a tirar. Vés al següent porc senglar i torna a tirar.

Casella 3: A tot el parc està prohibit circular a més de 30 km/h. Animals i plantes són molt sensibles a la presència dels humans. La circulació de cotxes o motos, la contaminació o els sorolls els poden espantar poden arribar a desaparèixer del bosc. Com que t'has excedit de velocitat, un torn sense tirar.

Casella 4: Font de Santa Maria. Es tracta d'una font situada a sota de la capella de Santa Maria de Montnegre de la qual només hi van quedar tres parets després de les destrosses de la Guerra Civil. Va ser restaurada l'any 2009. Davant hi trobareu les restes del roure bicentenari, abatut per un llamp i declarat arbre monumental de Catalunya. Beu un got d'aigua o avança una casella.

Casella 5: Guarda forestal. Els guardes vigilen que tothom compleixi les normes del parc, també fan censos de poblacions d'animals o vigilen si hi ha arbres malalts. És a dir, tenen cura del bosc i de tots/es els que hi viuen. Anomena 3 normes del parc (3 coses que es poden o no es poden fer dins el parc).

Casella 6: Riera de pineda. De pont a pont i tira un altre torn. Passa a la casella 12.

Casella 7: A tot el parc està prohibit fer-hi foc. Un foc molt apagat o fins i tot fumar al bosc pot tenir efectes devastadors. Com que t'han enxampat fent una foguera, dos torns sense tirar.

REPTE 3

Parc del Montnegre i el Corredor.
El joc del senglar

Les normes del joc

Casella 8: Casella-repte. Inventa la teva pròpia casella del parc.

Casella 9: De porc senglar a porc senglar i torna a tirar. Vés al següent porc senglar i torna a tirar.

Casella 10: L'ocell. Al Parc del Montnegre i el Corredor hi ha molts tipus d'ocells. Les aus són molt importants i formen part de la cadena tròfica. Per això és molt important evitar l'ús de pesticides i tenir cura dels boscos que és on fan els seus nius. Anomena 5 ocells (recorda que en vas conèixer alguns al primer repte!) i avança 3 caselles.

Casella 11: L'ermita de l'Erola. Dedicada a la Mare de Déu de l'Erola i edificada al segle XVIII, està situada on passava la línia divisòria dels termes d'Hortsavinyà i Vallmanya. En aquest indret se celebra cada any un aplec i es canten "els goigs". Canta una cançó que tu triïs.

Casella 12: Riera de Fuirosos. De pont a pont i tira un altre torn. Passa a la casella 6. (Si vens d'allà no cal que hi tornis).

Casella 13: La taula de les bruixes. Estàs en un lloc místic i misteriós on hi ha una gran pedra amb uns gravats de fa uns 4.000 anys. Es diu que aquí es reunien algunes bruixes i sobre aquesta pedra feien els seus rituals. Imita a una bruixa o bruixot preparant la seva poció màgica, i digues 3 elements del parc que hi posaries.

Casella 14: Al Parc del Montnegre i el Corredor està prohibit llençar brossa. Les deixalles poden provocar molts danys als boscos i la brossa pot trigar cents o milers d'anys en descompondre's. Com que a Hortsavinyà no hi ha papereres ni contenidors, el que s'ha de fer és portar una bossa de casa on guardar la brossa, i la llençarem al primer lloc adequat que trobem. Anomena quatre tipus diversos de deixalles.

Casella 15: L'escola d'Hortsavinyà. Al parc hi ha una escola pública enmig de la natura, per als nens i nenes que viuen dins del parc. Anomena 10 elements que pots trobar a la natura (de flora, fauna o patrimoni).

Casella 16: La carbonera. Antigament en aquesta muntanya es sobrevivia gràcies als recursos que oferia el bosc, un ofici molt tradicional era el de carboner. Les carboneres es feien en forma circular, apilant la llenya i cobrint-la d'argila per combustionar-la i fer-ne carbó vegetal. Podríem utilitzar carbó per fer un dibuix d'un animal del Montnegre, però com que segurament no en tindràs a casa, fes-ho amb llapis i els altres participants han d'endevinar què és.

Casella 17: De porc senglar a porc senglar i torna a tirar. Vés al següent porc senglar i torna a tirar.

REpte 3

Parc del Montnegre i el Corredor.

El joc del senglar

Les normes del joc

Casella 18: Als parcs naturals, les tals d'arbres són regulades per la Llei forestal de Catalunya i la normativa dels parcs. La tala d'arbres accelera la degradació dels boscos quedant més exposats a les inclemències del temps. A més, un arbre triga molt a créixer!!! com que estaves fent llenya, vés fins a la casella 5, la del guarda forestal, que t'explicarà una altra vegada les normes del parc.

Casella 19: Les alzines de Can Portell. La presència d'arbres centenaris és un bon indicador de la salut del bosc. Aquí hi havia quatre arbres centenaris dels quals només se'n conserven dos en bon estat. Un llamp va caure sobre un dels roures l'any 1996. Avança 3 caselles.

casella 20: Mel del Montnegre. Els boscos són font de recursos per a la gent de les poblacions del seu entorn. Mitjançant l'apicultura els humans aprofitem el treball de les abelles per fer mel, cera, gelea real, i pròpolis. Al montnegre s'hi fa una mel boníssima gràcies a les abelles. A banda de les abelles, podem trobar molts altres tipus d'insectes al parc, i alguns fins i tot a casa. anomena'n 5 de diferents.

Casella 21: Església de Sant Llop d'Hortsavinyà. Aquesta església romànica sembla que podria datar dels segles IX o X, i la primera documentació que es conserva és de l'any 1080. Amb el temps ha estat ampliada i transformada diverses vegades, i s'hi destaca la seva façana barroca amb un rosetó i un bonic campanar. Està situada davant de l'escola i té un cementiri adossat. És un lloc tan bonic que t'hi quedés una estona passejant. Queda't un torn sense tirar.

Casella 22: El pastor. L'ofici de pastor és un dels que encara es conserven al Parc del Montnegre i el Corredor. Els ramats de cabres i ovelles, com ja sabeu, s'utilitzen per netejar el sotabosc i prevenir els incendis. Fes la cabra!

Casella 23: Està prohibit alimentar als animals salvatges que viuen al parc, ja que es podria interferir en el seu instint natural de caça i supervivència. Si volem observar animals sempre serà millor passejar pel bosc amb tranquil·litat, sense llençar pedres o evitant trepitjar branques en caminar. El guarda t'ha vist alimentant un cabirol, així que t'estaràs dues rondes sense tirar.

Casella 24: De porc senglar a porc senglar i torna a tirar. Vés al següent porc senglar i torna a tirar.

Casella 25: La remeiera. Les remeieres eren persones, majoritàriament dones, que coneixien molt bé les plantes i flors, les recol·lectaven i les tractaven per fer medicines i ungüents guaridors, un ofici que encara es manté avui dia. Anomena 3 plantes remeieres.

Casella 26: El forn de calç. Antigament s'aprofitaven les roques calcàries de la zona per coure-les en forns

REPTE 3

Parc del Montnegre i el Corredor.

El joc del senglar

Les normes del joc

com aquest per extreure'n la calç. Les mantenien durant dies a altes temperatures i amb les pedres blanques que en sortien, es feia pols de calç que servia per emblanquinar parets o desinfectar murs, entre altres utilitats.

Casella 27: Can Pica. Al parc no es poden construir noves edificacions, només reformar les existents; per això es conserven les construccions antigues com les masies on viu gent. Can Pica és un mas rural que avui funciona com a casa rural per hostatjar gent que ve a gaudir dels beneficis i la calma de la muntanya. Està datada del segle XVIII i és un exemple del tipus de cases que es construïen antigament. Com que us hi trobeu tant a gust, us quedeu un torn aquí per descansar.

Casella 28: Darrer porc senglar. No vagis a cap més porc senglar ni tornis a tirar perquè ja és l'últim i estàs a punt d'arribar! Al parc hi viuen moltes espècies d'animals en llibertat, sabries anomenar-ne cinc?

Casella 29: Has arribat! esperem que hagi gaudit molt d'aquest tomb pel Parc del Montnegre i el Corredor.